

Oponentský posudek disertační práce

Studentka DSP: Mgr. Marja Annemiek Volemanová

Název práce: *Neuro-vývojová stimulace v práci speciálního pedagoga*

Studijní program: Speciální pedagogika

Školitel: doc. PhDr. Lea Květoňová, Ph.D.

Oponent: prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

Pracoviště: Katedra speciální a inkluzivní pedagogiky, PdF MU

V disertační práci řešila autorka Mgr. Marja Annemiek Volemanová aktuální, málo frekventované téma, které se týkalo prevalence přetrvávajících primárních reflexů u žáků od 5 do 8 let. Hlavním cílem bylo zjistit prevalenci přetrvávajících primárních reflexů u žáků v běžných třídách mateřských škol a prvních třídách základní školy a ověřit účinnost možného intervenčního programu pro speciální pedagogy (Neuro-vývojová stimulace, NVS).

Výzkumný projekt disertační práce je realizován pomocí dvou výzkumných šetření: 1. výzkumné šetření *Výskyt přetrvávajících primárních reflexů* – je realizován pomocí smíšeného designu s technikou dotazník a zpracování případové studie. 2. výzkumné šetření *Zkušenosti speciálních pedagogů a logopedů s neuro-vývojovou stimulací* je realizováno metodou kvantitativního výzkumu s technikou dotazník.

Ke zvoleným metodám disertační práce lze uvést, že jsou vhodně zvolené ke splnění stanovených cílů. Teoretická část disertační práce má charakter monografické procedury. Jedná se o teoretický výzkum vypracovaný za pomoci techniky analýzy odborné literatury české a zahraniční, zejména anglické, analýzy legislativních dokumentů a četných internetových zdrojů ze všech studovaných oblastí.

Disertační práce je členěna na část teoretickou a část empirickou, obsahuje celkem osm kapitol. Teoretická část se skládá z pěti kapitol. První kapitola obsahuje teoretická východiska speciálně pedagogická zaměřená na užití podpůrných opatření a podpůrných přístupů ve speciální pedagogice. Dále se zabývá vlivem primárních reflexů na edukaci a sensoricko-senzitivní integraci. Ve druhé kapitole je popsána psychomotorika se zaměřením na psychomotorický vývoj, neuro-vývojovou terapii a stimulaci. Ve třetí kapitole jsou charakterizovány primární reflexy u dětí, se zřetelem na rizikové faktory přetrvávajících primárních reflexů. Ve čtvrté kapitole je věnována pozornost sensoricko-senzitivní integraci z neurologického pohledu. V páté kapitole jsou provedeny v rámci neuro-vývojové stimulace

jednoduché testy (na provádění i časově) na přítomnost přetrvávajících primárních reflexů, dále je vyšetřena rovnováha, propriocepce a lateralita. Další částí výzkumného šetření jsou testy kreslení.

Kapitoly teoretické části disertační práce se všemi subkapitolami jsou zpracované věcně správně, vybraná témata jsou dobře zvolená, citace je v normě, jednotlivé subkapitoly na sebe logicky navazují a poskytují autorce dobrá teoretická východiska pro zpracování výzkumného projektu disertační práce.

Empirická část disertační práce realizovaná v kapitole šesté až osmé obsahuje dvě výzkumná šetření, závěr a návrhy na opatření pro speciálně pedagogickou teorii a praxi.

Cílem výzkumného šetření I. bylo zjistit, jaká je prevalence přetrvávajících primárních reflexů u dětí v mateřských školách a žáků v prvních třídách základní školy. Ke zpracování výzkumného projektu byly stanoveny dva dílčí cíle a tři výzkumné otázky. Získaná data byla vyhodnocena a adekvátně interpretována.

Autorka prováděla výzkumné šetření v předškolních třídách dvou mateřských škol (86 dětí, v prvních třídách (210) a druhých třídách (49) dvou základních škol, celkem se jednalo o 345 dětí a žáků v jedné škole zřízené podle § 16 odst. 9 základní školy (škola je zaměřena na žáky s SPU, 26 žáků). Další data byla získána rovněž z bakalářských a diplomových prací. Výsledky, získané při výzkumném šetření ve škole zřízené podle § 16 odst. 9 základní školy, jsou zpracovány zvlášť. Při pohledu na možné symptomy jednotlivých přetrvávajících primárních reflexů je zřejmé, že mohou vývoj žáka a jejich prospěch ve škole výrazně ovlivnit. Důležité je tedy jejich včasné odhalení a zahájení intervence k inhibici těchto reflexů. Ideální je to ještě před nástupem do základní školy.

Aby bylo možno využít výsledky testů autorky i absolventů kurzu Neuro-vývojové stimulace, byly vhodně použity testy zaměřené na reflexy, které jsou nejsnáze testovatelné i pro začátečníky. Jedná se o tonický labyrintový reflex (TLR), asymetrický tonický šíjový reflex (ATŠR) a symetrický tonický šíjový reflex (STŠR), i když pro školní výkon jsou důležité i další primární reflexy.

Neuro-vývojová stimulace je ověřena v případové studii. Výzkumné šetření probíhalo od listopadu 2018 do května 2020. Jednalo se o chlapce, ročník 2013, který chodil na Neuro-vývojovou stimulaci pro symptomy vývojové dysfázie a atypického autismu. Případová studie vybraného žáka ukázala, že neuro-vývojová stimulace může být dobrým intervenčním programem k inhibici primárních reflexů a zlepšení sensoricko-senzitivní integraci. Jedná se o dlouhodobý proces, kdy se musí postupovat podle fyziologického psychomotorického vývoje. Tato pravidelná práce může trvat i jeden a půl roku. Z případové studie je zřejmé, že pomocí

metody Neuro-vývojová stimulace je možné přetrvávající primární reflexy a přidružující symptomy odstranit. Neuro-vývojová stimulace je vnímána velice pozitivně jako další možná metoda práce s dětmi či žáky s poruchami učení a chování a s narušenou komunikační schopností.

Cílem výzkumného šetření II. bylo zjistit, jaké zkušenosti mají speciální pedagogové a logopedové s neuro-vývojovou stimulací. Ke zpracování výzkumného projektu byly stanoveny dva dílčí cíle a tři výzkumné otázky. Získaná data byla vyhodnocena a adekvátně interpretována.

Základní soubor představovali absolventi kurzů Neuro-vývojové stimulace (NVS I. a NVS II). Ve výzkumu bylo použito dotazníků 137, získaných od 65 speciálních pedagogů, 29 (klinických) logopedů a 53 respondentů, kteří uvedli ještě další obor. Respondenty byla NVS vnímána pozitivně, jako další metoda práce pro děti s poruchami učení nebo chování. Ocenili, že NVS ovlivní dítě komplexně v celém jeho vývoji. Největší zlepšení viděli v oblasti hrubé motoriky, koordinace pohybů a grafomotoriky, možnost spolupráce, komunikace a soustředění. Výhody viděli respondenti také v tom, že NVS pracuje na příčinách problémů učení a chování. Za důležité považovali, že při NVS musí rodič s dítětem spolupracovat.

Po stránce jazykové a grafické odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací. Počet stran je 178 a příloha, počet titulů 221 odborné literatury ze všech studovaných oborů a dalších titulů zahraničních, zejména anglických, včetně internetových zdrojů.

Otázky k obhajobě:

1. Na čem je založená intervence NVS u dětí a mladších žáků s přetrvávajícími primárními reflexy?
2. S jakými rozdíly jste se setkala při hodnocení výsledků žáků navštěvujících školu zřízenou podle § 16 odst. 9 základní školy?
3. Jaké zkušenosti jste získala při vedení kurzů Neuro-vývojové stimulace určených pro speciální pedagogy a logopedy?

Závěry

Předložená disertační práce, kterou zpracovala **Mgr. Marja Annemiek Volemanová**, je významným příspěvkem k řešení aktuální problematiky přetrvávajících primárních reflexů a vytvoření intervenčního programu Neuro-vývojové stimulace u dětí a mladších žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Výzkum realizovaný v disertační práci Mgr. Marje Annemiek Volemanové považují za originální řešení zkoumané problematiky a doporučují získané výstupy publikovat v renomovaném časopisu. V rámci zpracování disertační práce autorka jednoznačně prokázala velmi dobré odborné znalosti, schopnost práce s odbornou literaturou českou i zahraniční, zejména anglickou a samostatnou tvůrčí práci při výzkumné činnosti v oboru speciální pedagogika.

Po stránce jazykové a formální odpovídá disertační práce požadavkům stanoveným na tento typ prací a splňuje podmínky stanovené vysokoškolským zákonem. Proto doporučuji přiznat **Mgr. Marje Annemiek Volemanové** na základě úspěšné obhajoby vědecký titul Ph.D.

Prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.

V Brně 12. července 2020